

پیدا و پنهان مجلس ششم در گفت‌وگو با دکتر کاظم جلالی
نماینده مجلس شورای اسلامی

اصول‌گرایان از مجلس ششم درس بگیرند

ا علی ربیعی

به‌سراغ دکتر کاظم جلالی از چهره‌های شاخص اصول‌گرایان و نماینده مردم شاهرود در دوره‌های ششم، هفتم و هشتم‌رقیم تا به روز دریاه مجلس ششم گفت‌وگویی کرده و اتفاقات آن زمان را مرور کنیم.ایشان در این گفت‌وگو نقد منصفانه‌ای بر عملکرد مجلس ششم ارایه کرد و ریشه اتفاقات ناگوار مجلس ششم را در تئدروی بعضی عناصر وابسته دانست. کاظم جلالی در این مصاحبه به شباهت‌های شکلی میان دوران یابانی مجلس ششم و هشتم هم اشاره کرده و درباره تکرار اتفاقاتی که موجب روگردانی مردم از اصلاح‌طلبان شده، به‌اصول‌گرایان هشدارهایی داده است.

اولین اتفاقی که در مجلس ششم افتاد و حاشیه‌ساز هم شد، بحث رد اعتبارنامه‌های نمایندگان بود.

چرا این اتفاق رخ داد؟
در شهر تهران بر سر اصل انتخابات یکسری کشمکش‌هایی رخ داد مبنی بر

۳ شهریور ۸۰

مجلس به تمام وزیران دولت هشتم که از سوی سیدمحمد خامنی معرفی شده بودند، رأی‌اعتماد داد.

۳ آبان ۸۰

۱۸۰ نماینده مجلس در نامه‌ای به رئیس‌جمهوری نسبت به رد صلاحیت چند نامزد انتخابات میان‌دوره‌ای استان گلستان انتقاد کردند.

۱۶ آبان ۸۰

طرح اصلاح قانون انتخابات با قید سه فوریت توسط نمایندگان مجلس بررسی شد.

۵ دی ۸۰

حسین لقمانیان، نماینده همدان، با دستور مجتمع قضایی کارکنان دولت برای گزندن ۱۰ ماه حبس سنگین و روانه زندان اوین شد. در اعتراض به بازداشت لقمانیان، سه تن از نمایندگان مجلس استعفا کردند.

۲۶ دی ۸۰

با درخواست قوه قضاییه و موافقت رهبر انقلاب، حسین قنوه‌نماین آزاد شد.

۲۶ فروردین ۸۱

بهزاد نبوی به‌خاطر پرورنده مالی شرکت پتروپارس به دادگاه ویژه جرایم مالی احضار شد.

گفت و گو

نفر بعدی که آقای دکتر حداد عادل بود اضافه شد. از همان جا اختلافی پیش آمد و برخی چهره‌های اصلاح‌طلب به‌دنبال این بودند که اعتبارنامه آقای حداد عادل را تصویب نکنند که البته موفق هم نشدند.از طرفی دیگر بحث اعتبارنامه آقای محتشمی‌پور هم مطرح شد. **به‌نظر شما چرا در آن زمان میان اعضای فراکسیون اکثریت مجلس که بیشتر آن‌ها را افراد وابسته به مشارکت و سازمان مجاهدین تشکیل می‌دادند، با شورای نگهبان اختلافاتی پیش آمد که منجر به رفت و برگشت طرح‌ها و لایحه‌های متعدد میان مجلس و شورای نگهبان می‌شد؟**

اختلاف میان مجلس و شورای نگهبان در مجلس ششم دو ریشه داشت. اولین بحث برمی‌گردد به اختلاف در نظر کارشناسی میان این دو نهاد که بخش طبیعی مسیر قانون‌گذاری است و در همه دوره‌های مجلس هم اتفاق افتاده. ریشه دوم این بحث که غیرطبیعی هم بود، به تفاوت برآیند رویکرد مجلس با رویکرد شورای نگهبان برمی‌گشت، چراکه رویکرد سیاسی افراد این دو نهاد با هم متفاوت بود. لذا غلظت اختلافات مجلس و شورای نگهبان به نسبت دوره‌های دیگر بیشتر بود. بخشی از این اتفاقات مربوط بود به فعالیت‌های ساختارشنکانه‌ای که در مجلس انجام می‌شد که اتفاقا ما و خیلی از دلسوزان نظام تذکر می‌دادیم. حتی بخشی از خود اصلاح‌طلبان هم منتقد این‌گونه رفتار در مجلس ششم بودند و اعتقاد داشتند که باید با در نظر گرفتن مشکلات مردم و کشور در چهارچوب قانون اساسی و نظام مبتنی بر ولایت فقیه حرکت کنیم. اما همان‌طور که دیدیم رویه‌های تایشکسته ادامه داشت و طبیعیا تداوم ساختار شکنی در تعمیق شکاف‌ها نیز مؤثر بود.

متالی تاریخی این برای انتقاد بعضی گروه‌های اصلاح‌طلب نسبت به طیف‌های تندرو تر سراغ دارید؟
در آن زمان گروه‌های دوم خردآیی اسماج نشاندند. مجمع روحانیون مبارز و برخی افراد دیگر با جبهه مشارکت اختلافاتی در عملکرد

داشتند و حتی داخل مجلس هم اختلافات را به صراحت نسبت به هم می‌گفتند. یادم هست که در همان موقع در درون جبهه اصلاحات، جبهه مشارکت را متهم به انحصارطلبی می‌کردند. اولین اختلاف آن‌ها هم مربوط می‌شد به همان ابتدای مجلس و بحث انتخاب رئیس مجلس. نامزد مجمع روحانیون برای ریاست مجلس، مهدی کروبی بود اما جبهه مشارکت موافق نبودند و افراد دیگری را برای این پست مطرح می‌کردند و تلاش کردند که کروبی رئیس مجلس نشود. حتی زمانی هم که مهدی کروبی رأی آورد دست از تلاش بر نداشتند و گفتند که رئیس مجلس فقط یک سخن‌گو است و چیزی به نام رئیس مجلس وجود ندارد. چراکه همه نمایندگان جایگاه برابری دارند. از همان زمان اختلافات میان اصلاح‌طلبان و دسته‌های مختلف آن‌ها مثل جبهه مشارکت، سازمان مجاهدین، حزب همبستگی، مجمع روحانیون و سایرین شروع شد و در طول چند سال هم استمرار داشت.

به بحث ساختار شکنی برخی افراد در مجلس ششم هم اشاره داشتید. مهم‌ترین نکته‌ای که از مجلس ششم به یاد مردم ماند، مربوط به روزهای پایانی مجلس ششم و بحث تصمن و استعفا ی جمعی نمایندگان است. چه شد که این اتفاق رخ داد؟

با توجه به مجموعه عملکردی که بعضی نمایندگان مجلس داشتند، این بحث به‌وجود آمد که صلاحیت آن‌ها برای انتخابات مجلس هفتم تأیید نشود. لذا بخشی از نمایندگان مجلس ششم با محوریت جبهه مشارکت دست به اقداماتی زدند که در تاریخ هم ثبت شد و در لایه‌ها و محبت‌هایی که قبل از این اقدام بود علاوه‌بر ما که در مجلس در اقلیت بودیم، عقای اصلاح‌طلبان هم با این کار مخالفت می‌کردند. اما بالاخره جبهه مشارکت توانست عدای از نمایندگان را مدیریت کند تا این‌ها به‌صورت سازمان‌دهی شده و دسته جمعی استعفا بدهند. تلاش‌های بسیاری شد که از این اتفاق جلوگیری شود. البته توسط بخشی از نظریه‌پردازان آن روز جبهه

۳ مهر ۸۱

لایحه تبیین اختیارات رئیس‌جمهوری در مجلس فرستاده شد. این لایحه بعضی اختیارات ولی فقیه را رد رئیس‌جمهوری دادمیود

۷ مهر ۸۱

شورای نگهبان مصوبه مجلس در مورد طلای و نفعه را معافیر شرع تشخیص داد.

۷ آبان ۸۱

پس از چند جلسه بررسی در کمیسیون مشترک مجلس و حقوق‌ولان، کلیات لایحه تبیین اختیارات رئیس‌جمهوری تصویب شد.

۱۶ آبان ۸۱

لایحه اصلاح قانون انتخابات تصویب شد.

اصلاحات و به خصوص در درون هسته‌های فکری جبهه مشارکت، تئورهای مطرح شده بود که به خروج از حاکمیت معروف شد. لذا تصمن در ذیل آن نظریه خروج از حاکمیت شکل گرفت. اتفاق از آن‌جا شروع شد که بعضی نطق پیش از دستور به نام همسن میرداماد و رجعیلی زورعی درآمد. این دو نفر آمدند بیایینه استفاده‌از نام‌های غلط نماینده‌هاست. از تصمن کنندگان آمدند به‌صورت جداگانه استعفا ی کتبی خود را تحویل‌هیأت‌رئیس‌ه دادند. از مجلس خارج شدند و در کنفر پارلمان تصمن کردند. در این تصمن افرادی از بیرون هم آمدند و سخنرانی کردند و آن‌ها را ترغیب کرد، در روزنامه‌های رسمی هم‌زمان ثبت شده است.

به‌عنوان فردی که در مجلس ششم حضور داشتید، دیدگاه شما در قفاط ضعف و قوت مجلس ششم را چه نکاتی می‌دانید؟

مجلس ششم در بعضی از وجوه‌قانون‌گذاری، قوی عمل کرد. در بحث قانون‌های جذب سرمایه‌گذاری خارجی، قانون مالیات‌ها، بحث تجمع عوارض بسیار خوب کار کرد. در بحث اندام وزارتخانه‌ها و مجلس ششم روند خوبی انجام شد. در مقایسه با مجلس ششم تا کار کارشناسی بهتر ی ادغام‌ها صورت گرفت.

در بحث تقاط ضعف هم باید به امری‌تلی مورد اشاره کرد. پرس شد آن که آقای خامنی در دوم خرداد ۷۶ رأی آورد و بعد هم جبهه اصلاحات توانست اکثریت نمایندگان مجلس ششم را به خود اختصاص دهد، یک نوع احساس همیشه جاودان مانن در سیاست و قدرت بلامناع بودن در ذهن آن‌ها ایجاد شد. همان حس موجب شد تا مجلس ششم در دوام خود خرابی قانون مالیات‌ها، بحث جمع عوارض بسیار خوب کار کرد. در بحث اندام وزارتخانه‌ها و مجلس ششم روند خوبی انجام شد. در مقایسه با مجلس ششم تا کار کارشناسی بهتر ی ادغام‌ها صورت گرفت. در بحث تقاط ضعف هم باید به امری‌تلی مورد اشاره کرد. پرس شد آن که آقای خامنی در دوم خرداد ۷۶ رأی آورد و بعد هم جبهه اصلاحات توانست اکثریت نمایندگان مجلس ششم را به خود اختصاص دهد، یک نوع احساس همیشه جاودان مانن در سیاست و قدرت بلامناع بودن در ذهن آن‌ها ایجاد فکری جبهه مشارکت، تئورهای مطرح شده بود که به خروج از حاکمیت معروف شد. لذا تصمن در ذیل آن نظریه خروج از حاکمیت شکل گرفت. اتفاق از آن‌جا شروع شد که بعضی نطق پیش از دستور به نام همسن میرداماد و رجعیلی زورعی درآمد. این دو نفر آمدند بیایینه استفاده‌از نام‌های غلط نماینده‌هاست. از تصمن کنندگان آمدند به‌صورت جداگانه استعفا ی کتبی خود را تحویل‌هیأت‌رئیس‌ه دادند. از مجلس خارج شدند و در کنفر پارلمان تصمن کردند. در این تصمن افرادی از بیرون هم آمدند و سخنرانی کردند و آن‌ها را ترغیب کرد، در روزنامه‌های رسمی هم‌زمان ثبت شده است.

هشتم هم حضور داشتید. اگر بخواهید ایند سه دوره را با هم مقایسه کنید کدام‌یک را مجلس بهتری می‌دانید؟

من به سیستم پارلمانی‌ای که داریم تقدهای اساسی‌ای و معتقدم بخشی از مشکلات ما ناشی از ساختار پارلمان، برداشت مردم از پارلمان و رفتارهای غلط نماینده‌هاست. بعضی علاقه دارند در دوران نمایندگی مجلس به مسوری بپردازند که در خارج از چهارچوب وظایف نمایندگی است. بخشی هم علاقه دارند که پارلمان را به یک باشگاه بزرگ سیاسی تبدیل کنند. این رویکردی که عرض کردم، در مجلس ششم قویا دیده می‌شد و در مجلس هفتم و هشتم هم به‌صورت قیق‌تری وجود داشت.

نکته دیگر بحث وظایف عرفی و قانونی نمایندگان است. ما در مجلس شاهدیم که ریز شدن در مسائل حوزه‌تخلابیه که مسأله‌ای عرفی است، به‌جای پرداختن به مسائل کلان

پس از آن که آقای خامنی در دوم خرداد ۷۶ رأی آورد و بعد هم جبهه اصلاحات توانست اکثریت نمایندگان مجلس ششم را به خود اختصاص دهد، یک نوع احساس همیشه جاودان ماننن در سیاست و قدرت بلامناع بودن در ذهن آن‌ها ایجاد شد. همان حس موجب شد تا مجلس ششم دست به کار‌هایی بزند که مورد انتقاد همه‌باشد

ذره‌بین

- در درون جبهه اصلاحات جبهه مشارکت را متهم به انحصارطلبی می‌کردند. اولین اختلاف آن‌ها هم مربوط می‌شد به همان ابتدای مجلس و بحث انتخاب رئیس مجلس. نامزد مجمع روحانیون برای ریاست مجلس مهدی کروبی بود اما جبهه مشارکت موافق نبود
- توسط بخشی از نظریه‌پردازان آن روز جبهه اصلاحات و به خصوص در درون هسته‌های فکری جبهه مشارکت، تئورهای مطرح شده بود که به خروج از حاکمیت معروف شد. لذا تصمن در ذیل آن نظریه خروج از حاکمیت شکل گرفت
- در بحث انتخاب و تصمن و استعفا ی جمعی از نمایندگان مجلس ششم روند خوبی انجام شد و در مقایسه با مجلس ششم تا کار کارشناسی بهتر ی ادغام‌ها صورت گرفت
- ارایش جاری مجلس هشتم فراغ از محتوا شباهت بسیاری به مجلس ششم دارد به‌طوری‌که یک جبهه اکثریتی وجود دارد که حالا شامل اصول‌گرایان است که آن زمان شامل اصلاح‌طلبان می‌شد. در درون این جبهه اکثریت آن‌قدر اختلافات بروز پیدا کرده که بعضا مشکلات مردم فراموش می‌شود.
- بعضی دوستان به ظاهر اصول‌گرا، بیشتر از آن‌که به‌دنبال تألیف قلوب باشند، به‌دنبال وحدت‌شکنی هستند و پیکان حمله‌شان به‌جای آن‌که به‌سمت دشمنان نظام باشد به داخل کتار زند، ما را هم کتک می‌زنند. □

■ اگر به مردم خدمت صادقانه نکنیم ما را هم کتار می‌زنند.

از کسانی‌که از لحاظ سسه صدر و ظرفیت وجودی نقصان داشته باشند کتوم دوم هم این است که در آرایش جاری مجلس ششم فراغ از محتوا شباهت بسیاری به مجلس ششم دارد به‌طوری‌که یک جبهه اکثریتی وجود دارد که حالا شامل اصول‌گرایان است اما آن زمان شامل اصلاح‌طلبان می‌شد. در درون این جبهه اکثریت آن‌قدر اختلافات بروز پیدا کرده که بعضا مشکلات مردم فراموش می‌شود کما این‌که در شورای شهر لهر تهران هم این اتفاقات رخ داد و مردم از اصلاح‌طلبانی که به فکر دعوای‌های سیاسی بودند و مشکلات شهر تهران را فراموش کردند، روی برگرداندند.

مقام معظم رهبری در بحبوحه مجلس ششم، حدود اصلاح‌طلبی را به‌صورت کاملا ظرفیتی و دقیق مشخص کردند. ایشان اصلاح‌طلبی را ضروری دانسته و حول محور فقر، فساد و تبعیض تعریف کردند. به‌نظر من این مقطع هر کس به این توصیه‌ها عمل می‌کرد، در تاریخ ماندگار می‌شد. با این حال این توصیه‌ها عمل نکردند و به‌سراغ دعوای‌ها و تئوسیه‌حسابی‌های سیاسی خود رفتند.

در حال حاضر هم به شکل رفیق‌تری چنین وضعیتنی را در داخل مجلس شاهدیم. بعضی دوستان به ظاهر اصول‌گرا، بیشتر از آن‌که به‌دنبال تألیف قلوب باشند، به‌دنبال وحدت‌شکنی هستند و پیکان حمله‌شان به‌جای آن‌که به‌سمت دشمنان نظام باشد به داخل اصول‌گرایان و به‌دنبال افراد و جریان‌های اصلاح‌طلبی را ضروری دانسته و حول محور فقر، فساد و تبعیض تعریف کردند. به‌نظر من این مقطع هر کس به این توصیه‌ها عمل می‌کرد، در تاریخ ماندگار می‌شد. با این حال این توصیه‌ها عمل نکردند و به‌سراغ دعوای‌ها و تئوسیه‌حسابی‌های سیاسی خود رفتند.

در حال حاضر هم به شکل ظرفی‌تری چنین وضعیتنی را در داخل مجلس شاهدیم. بعضی دوستان به ظاهر اصول‌گرا، بیشتر از آن‌که به‌دنبال تألیف قلوب باشند، به‌دنبال وحدت‌شکنی هستند و پیکان حمله‌شان به‌جای آن‌که به‌سمت دشمنان نظام باشد به داخل کتار زند، ما را هم کتک می‌زنند. □

۱۶ فروردین ۸۲

شورای نگهبان برای چندمین بار لایحه اصلاح قانون انتخابات مجلس را با ۲۶ مورد ایراد رد کرد و برای تجدیدنظر به مجلس فرستاد.

۲۷ فروردین ۸۲

واکتش انقلابی نمایندگان جناح راست به گزارش کمیسیون اصل ۹۰ در خصوص شکایت ابراهیم یزدی دبیرکل حزب غیرقانونی نهضت آزادی. نمایندگان معترض می‌گفتند: با قراوت شکایت نهضت آزادی، نوعی مشروطیت به این گروه سیاسی غیرقانونی داده شده‌است.

۱۰ اسفند ۸۱

نتایج انتخابات شورای شهر اعلام شد. به علت عملکرد بسیار ضعیف و سیاسی کاری اصلاح‌طلبان در شش سال گذشته، مردم به لیست دوم خرداد که افسرآرادی همچون تاج‌زاده و امفرزاده را در خود داشت، اقبال نشان ندادند. این انتخابات آغازی بر جدایی اصلاح‌طلبیان از مردم جامعه بود. لیست اصول‌گرایان که به نام ابادگران ایران اسلامی مشهور بود، برنده قاطع این انتخابات شد.

۱۱ اسفند ۸۱

کمیسیون اصل ۹۰ مجلس به شکایت ابراهیم یزدی دبیرکل نهضت آزادی و جمعی از اعضای این حزب مبنی بر بلمب و مصادره اموال حزب منحلّه نهضت آزادی، رسیدگی کردا

۵ اسفند ۸۱

۱۶۲ نماینده مجلس از مردم خواستند تا در حضور در انتخابات شوراهای گلمی اساسی در جهت پیگیری اهداف نظام و حاکمیت شورای نگهبان را تصویب کرد.

۸ بهمن ۸۱

مجلس جنبالی‌ترین ماده لایحه اصلاح قانون انتخابات یعنی لغو نظرات از سوی شورای نگهبان را تصویب کرد.